

AFSCHRIJFT
van
Afschrift

GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS NIEUW GUINEA
AFDELING GEELVINKBAAI
AFDELING CENTRAAL NIEUW-GUINEA

1991
beschouwd bij af. 1/2642 /k
Oct. 14-8-55 n. g.k. 1/2642 /k

No. : 539/V/Vertrouwelijk
Bijlage : -1-
Onderwerp: Bestuursvoering
Wisselmeren.

Biak, 13 Augustus 1955.

Met verwijzing naar Uw schrijven van 16 Juni j.l. No.BZ/GB.1/2049/Vertrouwelijk en referte het dien- aangaande gevoerd radiotelefonisch onderhoud, heb ik de eer UHoogEdelGestrenge mede te delen, dat ik het gewenst heb geacht de Controleur der Wisselmeren in de gelegenheid te stellen van zijn visie terzake te doen blijken, hetgeen is geschied bij zijn schrijven van 7 Juli jl. No.122/Vertrouwelijk, waarvan een door- druk hierbij wordt aangeboden.

De heer Den Haan brengt in deze brief een aantal motieven naar voren pleitende voor zijn eerder ingenomen standpunt, welke grotendeels moeilijk zijn te weerleggen.

De noodzaak bestaat nu eenmaal de Pax Neer- landica te brengen aan een relatief grote bevolkings- groep, die tot aanvaarden daarvan innerlijk niet zonder meer bereid is en zich, zoals reeds enige malen bleek, in opertune gevallen niet ontziet daartegen in het geweer te komen. Een politiemacht kan dus niet worden ontbeerd. Bij het beoordelen van de meest wenselijke sterkte daarvan spelen zowel vrij exact te bepalen als onzekere facto- ren een rol.

Van de laatste is de mogelijkheid van actief verzet van bevolkingszijde de belangrijkste. Niets nu is logischer dan dat men ter plaatse zelf, waar men uiteindelijk bij eventualiteiten in eerste instantie de verantwoordelijkheid draagt, geneigd is deze factor zwaarder te doen wegen dan "op een afstand". Vooral wanneer men zijn oordeel heeft te vormen met een ge- wapende actie als in het Aradal en spanningen als van een anti-witte-varkensstemming vers in het geheugen.

De meer bekende factoren komen "on the spot" begrijpelijkerwijs eveneens in een ander licht te staan. Men realiseert zich duidelijker de naar Nieuw-Guinea verhoudingen grote bevolkingsdichtheid en ondervindt iedere dag de specifiek plaatselijke bezwaren van het terrein alsmede de typische moeilijkheden op het punt van samenstelling en kwaliteit van het politie-apparaat.

Ook dezerzijds is getracht het complex van factoren onder ogen te zien, naar waarde te schatten en te verdisconteren in de voorstellen welke voor de noodzakelijk geachte formatie 1956 van het detachement Wisselmeren een totale sterkte van 109 man aangaven. Een sterkte derhalve kleiner dan aanvankelijk door de Controleur Wisselmeren bepleit doch aanmerkelyk groter

dan

Aan:
de Directeur van Binnenlandse
Zaken
Binnenlandse Zaken
Bijzondere Zaken
C. Ctr. Wisselmeren.

OPGEBORGEN IN
DOSSIER 11905

dan de voor 1955 vastgestelde formatie van 64 man, welke volgens Uw ambtsvoorganger klaarblijkelijk meer in overeenstemming is te achten met de behoeften.

Uit dit verschil van opvattingen betreffende de politieformatie de vraag doen geboren worden of wij met onze wijze van bestuursvoering wel op de goede weg zijn, gaat n.m.m. evenwel wat ver. Ik geloof niet dat er verschil van mening is omtrent het doel welke aan deze bestuursvoering ten grondslag ligt noch aangaande de te volgen taktiek. Er is veel meer sprake van een technische kwestie, van een verdeeldheid van opvatting over wat men aan de Wisselmeren met een apparaat van een bepaalde omvang kan doen.

Deze verdeeldheid wordt m.i. gestimuleerd doordat centraal de beoordeling wordt beïnvloed door de onmogelijkheid wegens personeelsgebrek aan bepaalde verlangens tegemoet te komen. Plaatselijk en regionaal zijn deze moeilijkheden wel bekend; er bij zijn voorstellen rekening mede houden kan men echter niet ook al omdat een exact inzicht ontbreekt.

Een ander belangrijk punt - en thans raak ik hetgeen door U in het radiotelefoniegesprek naar voren werd gebracht - is de onzekerheid op het punt van de territoriale afbakening van de bestuurs- en politietaak aan de Wisselmeren.

De onderafdeling Wisselmeren omvat officieel het gehele grondgebied van het na afsplitsing van het exploratieressort Oost Bergland overgebleven territoir van de Afdeling Centraal Nieuw-Guinea.

In werkelijkheid bleven de werkzaamheden tot nu toe beperkt tot grofweg de oëvers van de 3 meren en de direct daarop uitkomende dalen.

Geactiveerd bovendien door Werkplan en uitspraken van Regering en Volksvertegenwoordiging in de Staten-Generaal is de Controleur er mitsdien op uit nieuwe delen van zijn ressort bij het reeds bestuurde gebied gevoegd te krijgen.

Deze expansie nu is verantwoordelijk voor het grootste deel van de gevraagde uitbreiding van het detachement.

Ik vraag mij - met U - af of de zaken niet in alle opzichten duidelijker zouden komen te liggen indien het gebied van de onderafdeling Wisselmeren werd beperkt tot het huidige onder bestuur gebrachte territoir, dat - zeker naar het oosten en mogelijk ook naar het westen - wel als een afgerond geheel kan worden beschouwd. De rest van de Afdeling zou op nader te bepalen wijze kunnen worden gesplitst in een exploratieressort Oost en een exploratieressort West. De behoeften van de nieuwe onderafdeling kunnen dan nauwkeuriger worden bepaald, terwijl bij de vestiging van direct bestuur in de exploratieressorten het daarvoor noodzakelijke afzonderlijk kan worden geraamd. Een en ander behoeft niet uit te sluiten dat - vooral in de eerste tijd - deze bestuursactiviteit zijn basis vindt

te Enarotali doch dat voordien de Controleur Wisselmeren in bepaalde gevallen in die ressorten optreedt.

Ik moge U voorstellen deze oplossing aan Zijne Excellentie de Gouverneur voor te leggen.

Van deze gelegenheid zou gebruik kunnen worden gemaakt om onder ogen te zien of het zin heeft vast te houden aan de fictie van een - toch reeds sterk ingekrompen - Afdeling Centraal Nieuw-Guinea. Het nut ervan is gering omdat het mij met de huidige personeelsbezetting niet mogelijk is gebleken afzonderlijke archieven voor beide Afdelingen aan te houden. Voor zover de scheiding administratief wel bestaat heeft zij dus weinig praktisch effect en is als zodanig een overbodige last.

Rationeler en meer aan de praktijk aangepast ware het derhalve indien de Afdeling Centraal Nieuw-Guinea - totdat een duidelijker inzicht bestaat hoe de bestuursorganisatie in het bergland uiteindelijk zal worden - bij de Afdeling Geelvinkbaai wordt gevoegd, welke dan desgewenst tot Afdeling Midden Nieuw-Guinea zou kunnen worden vernoemd.

De Resident Geelvinkbaai
Wd. Resident Centraal N.G.

w.g. H. Veldkamp

Voor eensluidend afschrift,

w.g. W. Rachel.

Voor eensluidend afschrift à afschrift:

Th. van der Maas